

Sentència 03-99 DE 10 DE FEBRER DE 1999

Ponent : M.I. Sr. Josep Lluís VÀZQUEZ SOTELO

ANTECEDENTS DE FET

I. RESULTANT: que pel M.I. Tribunal de Corts en la causa núm. 93-3/97, seguida per un presumpte delictes d'imprudència amb resultat de lesions i una contravenció penal de danys, es dictà en data 4 de juny de 1998 sentència la part dispositiva de la qual diu: "FALLEM: que hem de condemnar i condemnem David A.P.E. com autor responsable d'un delictes major de lesions per imprudència de l'art. 197 del Codi Penal, fent-se aplicació de l'article 53.1, a la pena de UN MES DE PRESÓ CONDICIONAL i pagament de les despeses processals causades. Diem que quan esdevingui ferma la sentència serà d'aplicació a la pena de presó imposada, encara que condicional, el decret d'indult de 15 de setembre de 1997. En concepte de responsabilitat civil repartim la responsabilitat en l'accident en la proporció de tres quarts parts a càrrec del Sr. Antoni B.M. i una quarta part a càrrec del processat. Tenint en compte aquesta responsabilitat compartida condemnem solidàriament David A.P.E. i la Cia. CATALANA D'ASSEGURANCES SA: -A pagar a la CASS la quantitat de 157.077 pessetes. -A pagar al Sr. Antoni B.M. la de 436.735 pessetes. -A pagar les despeses de peritatge mèdic".

II. RESULTANT: que el Fallo transcrit en el Resultant anterior es fonamentà en els següents fets provats i així declarats en la sentència: En data 25 de gener de 1997 vers les 13,30 hores, Antoni B.M. es trobava parat, conduint el seu vehicle Subaru, al carrer d'accés a la Plaça Laurèdia del creuer del Pont de Molines a Sant Julià de Lòria amb la intenció d'incorporar-se a l'av. Francesc Cairat, és a dir vers la seva esquerra. Al davant seu es trobava un altre vehicle qual conductor volia efectuar la mateixa maniobra.

Un agent de circulació es trobava al mig d'aquest encreuament bastant conflictiu assegurant la fluïdesa del

trànsit dels cotxes que baixaven pel carrer principal vers la frontera espanyola, girant a l'esquena.

Tanmateix i sense que aquest agent hagi fet qualsevol senyal, el vehicle que precedia al del Sr. Antoni B.M. ha iniciat la marxa per incorporar-se a l'av. Francesc Cairat, seguint-lo el primer.

Fou en aquestes condicions que el vehicle Toyota conduït per David A.P.E. que arribava des de la frontera vers la sortida de Sant Julià topà amb el vehicle Subaru en el centre de l'encreuament després d'una maniobra vers l'esquerra segons el seu sentit de circulació, no podent aturar-se malgrat la pujada a causa d'una velocitat superior a l'autoritzada que és de 40Km/h.

El Sr. Antoni B.M. provenia d'una via que encara que situada a la dreta no era prioritària tenint a l'esquerra una senyal de cedir el pas i a la dreta una de stop.

A resultes de l'accident, Antoni B.M. sofrí lesions que tardaren 81 dies en curar quedant-li unes petites seqüeles i el seu cotxe presenta danys de consideració superiors a 500.000.-pts.

III. RESULTANT: que respecte al desenvolupament del procés la sentència recorreguda senyala que el Ministeri Fiscal no presentà escrit d'acusació i en el curs del procediment sol·licità el sobreseïment de la causa per considerar que l'accident era únicament imputable al conductor Antoni B.M. al no respectar la prioritat de pas del conductor David A.P.E., petició que fou desestimada pel Tribunal en resolució de 27 de novembre de 1997, sol·licitant en l'acte del judici l'absolució del processat. Per contra la defensa d'Antoni B.M. es constituí en acusació particular sostenint en el seu escrit de qualificació que els fets són constitutius d'un delictes menor de l'art. 309 del Codi Penal andorrà, del qual es responsable el processat David A.P.E., sol·licitant la imposició de pena de tres mesos de presó i pagament en concepte d'indemnització de la responsabilitat civil de les quantitats indicades en el seu escrit i que la sentència detalla en el seu tercer Resultant. El citat conductor, en l'acte del judici oral, modificà la qualificació sostenint que els fets eren constitutius d'un delictes major de lesions per imprudència de l'art. 197 del Codi Penal, i que la pena a imposar hauria de ser la de dos anys de presó, ratificant la seva reclamació civil, amb retirada de la referida al perjudici estètic. Per la seva part, la Caixa andorrana de Seguretat Social, presentà escrit reclamant el pagament de dues quantitats, una en

concepte de prestacions mèdiques i l'altra en concepte de salari, elevant les seves conclusions a definitives en el judici oral. Finalment, la defensa del conductor David A.P.E. i la seva Cia. Asseguradora, l'entitat CATALANA OCCIDENT SA, sol·licità la lliure absolució del processat, per estimar que el sinistre es produí únicament a causa de l'actuació imprudent del conductor Antoni B.M., al no respectar la prioritat de pas d'un vehicle que circulava amb preferència, entrant en una via principal de circulació, sense prendre les mesures adequades per a la seguretat del tràfic, elevant també a definitives les seves conclusions en el judici oral i formulant una petició subsidiària pel cas que el Tribunal l'estimés responsable de l'art. 197 del CP, a fi que la pena fos rebaixada, precisant a continuació les quantitats corresponents a la responsabilitat civil.

IV. RESULTANT: que contra la sentència s'interposà recurs per la representació processal del conductor Antoni B.M., fonamentat en el núm. 5 de l'art. 3 de la norma reguladora (error en l'apreciació de la prova) i en el núm. 7 del mateix article (infracció de normes penals substantives) i en el núm. 9 del citat article (infracció de normes relatives a la responsabilitat civil). al·legà en quant al primer motiu que la sentència no aprecia convenientment la prova fotogràfica que consta en el foli 25 de la causa, donat que el semàfor es trobava en posició taronja moments abans de la col·lisió, i aquesta senyal òptica obliga a tot conductor a extremar les dosis de precaució, no valorant tampoc la excessiva velocitat del vehicle del processat, així com la circumstància que si el vehicle del recurrent es trobava en el moment de la col·lisió en mig de la carretera, era degut a les dues circumstàncies que indica en el seu escrit, de manera que dels fets exposats sota aquest motiu es dedueix la responsabilitat exclusiva en la producció de l'accident de l'altre conductor i processat David A.P.E., el qual provocà en el conductor recurrent "un error invencible" fent-li creure erròniament que el vehicle blanc que el precedia havia rebut la ordre de l'agent de circulació allí present de posar-se en marxa. En quant al motiu segon, al·legà la infracció dels articles 70.1 i 70.2 del Codi Penal, que estableixen el caràcter solidari entre tots els condemnats de la responsabilitat civil derivada d'un delictes o falta, si bé el Tribunal assenyalarà la quota en funció de la participació i de la culpabilitat de cada u, establint-se després una subsidiarietat en la responsabilitat civil entre autors, còmplices i encobridors, sent així que el

recurrent no es considera ni autor ni còmplice ni encobridor, no havent estat processat en la causa, pel que no hi ha lloc a exigir-li responsabilitat civil subsidiària. Com a motiu tercer al·legà que la sentència infringí normes també relatives a la responsabilitat civil, a tenor de l'informe pericial obrant al foli 98 del sumari, establint una incapacitat laboral, al grau del qual no s'atengué la sentència impugnada. Sol·licitant que es deixés sense efecte la sentència recorreguda únicament pel que afecta a la responsabilitat civil subsidiària i que en la sentència d'aquest Tribunal es condemni al conductor David A.P.E., al pagament de la totalitat de la responsabilitat civil derivada del delicte, fixant-lo de conformitat amb els barems utilitzats en l'escrit.

V. RESULTANT: que dictat l'aute d'admissió del recurs i emplaçat el Ministeri Fiscal i les demés parts, per la representació del conductor David A.P.E. i de la Cia. CATALANA OCCIDENT SA, es formulà oposició al recurs del conductor Sr. Antoni B.M., així com recurs de Suplicació contra la sentència de 4 de juny de 1998. En quant a la seva impugnació el recurrent al·lega un únic motiu de Suplicació consistent en que la sentència incorre en error provatori, al no valorar adequadament la prova practicada en el judici, entenent que el Tribunal de Corts no tingué en compte les pròpies declaracions del recurrent i tampoc l'informe pericial efectuat per Josep B.C., en relació a la velocitat a la que circulava dit recurrent i que no podia ser superior en aquell moment a la de 40Km/h., no realitzant tampoc la sentència una valoració correcta de la declaració de l'agent de tràfic obrant als folis 21 i 40, a les quals es donà lectura durant les sessions del judici oral. Concloent sol·licitant que es desestimi el recurs formulat pel conductor Sr. Antoni B.M. contra la sentència dictada i se'n dicti altra per aquest Tribunal absolut al conductor David A.P.E. com a responsable del delicte i a la Cia. Asseguradora de la responsabilitat civil corresponent.

VI. RESULTANT: que emplaçada la Fiscalia es presentà escrit compareixent davant aquest Tribunal Superior de Justícia, formulant a la vegada recurs de Suplicació contra la sentència dictada en base als apartats 4 i 5 de l'art. 3 de la norma reguladora, per no contenir la sentència la narració precisa dels fets i per error en l'apreciació de la prova. Fonamentant el seu recurs, al·lega el Ministeri Fiscal en quant al motiu primer que la sentència precisa en el seu Considerant primer que el processat David A.P.E. al circular a una velocitat superior a la permesa no pogué

detenir el seu vehicle malgrat ser un tram de pujada, i en canvi en el següent Considerant constata una culpa d'aquest conductor en relació amb l'accident, sent així que es pot apreciar en la instrucció sumarial que l'accident de 25 de gener de 1997, produït en el centre de Sant Julià de Lòria en l'encreuament de les Avingudes Francesc Cairat i Rocafort, fou causat degut única i exclusivament a la conducta imprudent del conductor Antoni B.M., que sense cedir el pas (com li corresponia) s'adelantà amb el vehicle amb intenció de dirigir-se vers l'esquerra (Av. Francesc Cairat), quedant parat en la meitat de la via per quant el vehicle que el precedia efectuava la mateixa maniobra i es trobava igualment parat en l'encreuament. En quant al segon motiu del seu recurs (error en l'apreciació de la prova), sosté el Ministeri Fiscal la inexistència de relació de causalitat per la imprudència comesa pels dos conductors, ja que l'excés de velocitat del vehicle Toyota (el del processat David A.P.E.), malgrat ser certa no provocà l'accident d'autes, degut solament a la imprudència ocasionada pel conductor de l'automòbil Subaru (Antoni B.M.), remetent-se especialment al testimoni de l'agent de circulació que en aquell moment dirigia el trànsit en el lloc d'autes (Sr. R.M.), de lo qual dedueix que el conductor Antoni B.M. no podia efectuar la seva maniobra per no comptar amb l'autorització de dit agent. Conclou el Ministeri Fiscal sol·licitant la revocació de la sentència de 4 de juny de 1998, d'acord amb l'absència d'acusació que observà durant el procés.

VII. RESULTANT: que admesos els recursos i rebuda la causa per aquest Tribunal s'assenyalà la celebració de la vista, en la qual informaren pel seu ordre totes les parts. El Ministeri Fiscal, després d'explicar l'accident, sol·licità la revocació de la sentència amb la lliure absolució del condemnat. El recurrent Antoni B.M. mitjançant el seu defensor sol·licità informar després de l'altra part recurrent, la del conductor David A.P.E. i la seva Cia. Asseguradora CATALANA OCCIDENT SA, la lletrada del qual sol·licità la revocació de la sentència amb l'absolució del seu defensat i de la Cia. asseguradora. Per la seva part, el Lletrat defensor d'Antoni B.M. insistí en els motius del seu recurs al·legant que el vehicle blanc que es trobava davant del recurrent li impedia tota visibilitat i que fou dit vehicle el que sortí creuant la calçada en direcció a Espanya, produint un cas típic "d'error invencible", al·legant també que Antoni B.M. no està processat en la causa i no pot haver-hi lloc a declarar la seva responsabilitat civil, pel qual sol·licita

la revocació de la sentència únicament en quant imposa responsabilitat civil a càrrec d'Antoni B.M., havent d'imposar tota la responsabilitat civil a càrrec del conductor David A.P.E. Després dels informes quedaren els autes del recurs vists per sentència.

FONAMENTS DE DRET

I. CONSIDERANT: que de una valoració dels fets declarats provats en la sentència així com de l'explicació dels fets realitzada per les pròpies parts i pel Ministeri Fiscal es pot realitzar les següents precisions: 1) en la producció de l'accident han confluït dues infraccions, la del vehicle "Subaru", conduït per Antoni B.M. que, situat davant un encreuament perillós i estan la circulació controlada per un agent, entrà indegudament en una via de circulació ràpida que tenia a la seva esquerra, entrada que no solament no fou autoritzada per les indicacions de l'agent sinó que estava prohibida per les senyals estàtiques allí existents que indicaven la preferència de l'altra via i la obligació de detenir-se (senyals de "cedir el pas" i de "stop"); 2) la indeguda sortida a la via de circulació preferent el citat conductor la realitzà, segons manifesta, confós perquè un altre automòbil que tenia davant realitzà prèviament la mateixa maniobra i ell el seguí (el cotxe blanc a que fa referència en la causa); 3) que l'altre vehicle, molt més potent, el "Toyota Land Cruiser" del conductor David A.P.E., que circulava per la via preferent, al trobar-se en l'encreuament entre ambdós carrers amb l'altre vehicle, no pogué evitar el xoc perquè conduïa a una velocitat superior als 40Km/h allí autoritzats.; 4) la col·lisió produí les lesions personals i els danys materials que descriu la sentència, la indemnització compensada dels quals s'estableix en el Fallo, havent-se de destacar que la sentència imposa una quota indemnitzadora notablement superior (de les tres quartes parts del total) a càrrec del conductor Antoni B.M., que actuà com a única part acusadora en la causa en concepte de perjudicat, mentre que estableix una participació notablement inferior (d'una quarta part) a càrrec del processat David A.P.E., conductor del segon vehicle que resultà condemnat en la sentència.

II. CONSIDERANT: que sobre els fets resumits en el Considerant anterior s'ha produït en el judici davant el Tribunal de Corts una situació processal que mereix ser qualificada com a peculiar ja que: a) el Ministeri Fiscal

no formulà acusació sinó que en primer lloc sol·licità el sobreseïment de la causa per considerar únic responsable de l'accident al conductor David A.P.E. i desestimada dita petició formulà després conclusions provisionals absolutòries que elevà a definitives en dit judici; b) davant la inhibició en l'exercici de la acusació per part del Ministeri Fiscal el conductor Antoni B.M. del vehicle Subaru, que sofrí els danys més grans(hagi estat o no l'únic o el major responsable de l'accident) es constituí com a part en la causa en concepte de perjudicat plantejant la acusació contra l'altre conductor del Toyota Land Cruiser (David A.P.E.) al que considerarà l'únic responsable de l'accident; c) aquest segon conductor ha actuat en el judici com a processat sol·licitant la seva absolució.

III. CONSIDERANT: que la situació processal descrita es tradueix davant aquest Tribunal Superior en els següents plantejaments dels recurrents: 1) en primer lloc recorre la sentència el conductor Antoni B.M. (i la seva Cia. asseguradora), al·legant que en la seva actuació pel que es refereix a l'aspecte penal, intervingué un error invencible degut a la maniobra del vehicle que el precedia i pel que es refereix a la responsabilitat civil impugna la sentència en quant condemnant solament a l'altre conductor David A.P.E. imposa a càrrec del conductor recurrent Antoni B.M. la major part de la responsabilitat civil derivada de l'accident (3/4 parts front a ¼ part a càrrec del conductor condemnat); 2) el conductor condemnat David A.P.E. i la seva Cia. asseguradora, després d'impugnar el recurs de l'altre conductor impugna la sentència al·legant l'error provatori en que s'ha incorregut al no valorar adequadament les pròpies declaracions de l'altre recurrent i, sobre tot, al no prendre en compte les declaracions de l'agent que dirigia la circulació en aquell lloc ni l'informe pericial obrant en la causa, dels que es dedueix la única responsabilitat en la producció de l'accident de l'altre conductor, el recurrent Antoni B.M.; 3) a la seva vegada el Ministeri Fiscal, en el tràmit corresponent, formulà recurs de suplicació contra la sentència en la línia de la seva actuació durant la instrucció i en el judici, per considerar al conductor Antoni B.M. l'únic i exclusiu responsable de l'accident. Recursos que procedeix examinar a continuació, havent-se de recordar que en el tràmit de la vista totes les parts resumiren i reafirmaren les seves referides posicions.

IV. CONSIDERANT: que començant pel recurs del conductor Antoni B.M. els dos motius al·legats han de ser

desestimats. No es pot al·legar que la seva maniobra greument imprudent d'entrar en una via amb preferència de pas, existint a l'esquerra una senyal que obliga a "cedir el pas" i a la dreta altra senyal de parada "stop" pugui justificar-se perquè un vehicle que estava al seu davant (el cotxe blanc) el confongué produint en el conductor recurrent un error invencible. L'error invencible per al conductor hauria pogut estar produït si l'agent de circulació li dirigís una senyal indicant-li que pot sortir a la via de circulació ràpida, perquè les senyals dels agents tenen preferència i deroguen en aquell moment a les indicacions estàtiques. Però és un fet establert en la causa que aquella autorització per a realitzar aquella maniobra arriscada no fou donada per l'agent de circulació i sent així no pot servir d'excusa ni de justificació al conductor recurrent que el vehicle que el precedia hagués pogut realitzar imprudentment la mateixa maniobra encara que amb la sort de no causar cap accident. També és possible que el suposat conductor que el precedia hagués començat a sortir prudentment a la via preferent i hagués pogut realitzar correctament la maniobra (ja que això és el que obliga la senyal de cedir el pas). Però fins i tot en el suposat que no fos així i hagués realitzat aquella maniobra de forma imprudent és clar que la imprudència de un no pot servir per a dotar de legitimitat la imprudència de l'altre. Cada ú és responsable dels actes que lliurement comet i el deure del conductor Antoni B.M. era respectar les senyals de circulació i realitzar aquella maniobra observant les normes de prudència exigides o bé guiar-se per les indicacions de l'agent de circulació. No havent fet ni una cosa ni l'altra està clar que la seva actuació fou clarament imprudent i la seva entrada en la causa com a acusador particular en condició de perjudicat (com si l'únic o el major responsable de l'accident fos l'altre conductor) solament s'explica per la petició de sobreseïment realitzada pel Ministeri Fiscal no acollida pel Tribunal. Per aquestes raons el recurs d'aquest conductor no pot ser estimat. D'aquests raonaments se'n deriva també la necessitat de desestimar el segon motiu del recurs relatiu a la repartició de la responsabilitat civil, amb la peculiaritat de que el qui sembla major responsable dels fets, penalment parlant, solament per no haver-se dirigit contra ell l'acusació és el qui segons la sentència ha de pagar una part tres vegades superior de la responsabilitat civil mentre que al processat correspon pagar una quantitat mínima (el que al·ludint al seu inferior grau de culpa en la producció dels fets, en el que es pot veure una contradicció material de la sentència, processalment correcta).

V. CONSIDERANT: que pel que es refereix als recursos del Ministeri Fiscal i del conductor David A.P.E., encara que no siguin plenament coincidents en la seva argumentació, poden estudiar-se conjuntament ja que conflueixen en la petició de revocació de la sentència amb l'absolució de dit conductor processat i condemnat. Abans que res s'ha de rebutjar el motiu del recurs del Ministeri Fiscal que al·lega el vici processal de no contenir la sentència precisa narració dels fets provats. Sols cal examinar el Resultant que la sentència dedica a establir la premissa fàctica (cosa que fa amb detall suficient, tal com ha estat transcrit en el segon Resultant d'aquesta sentència) per comprovar que dit defecte en el present cas no s'ha produït i el motiu ha de ser rebutjat, quedant per examinar el segon motiu del recurs del Ministeri Fiscal i l'únic al·legat pel conductor recurrent David A.P.E. (i la seva Cia. asseguradora), que atribueixen a la sentència error provatori.

VI. CONSIDERANT: que el motiu dels recursos consistent en error provatori ha de ser estimat. En primer lloc perquè de la pròpia narració de fets provats de la sentència (resumits en el primer dels Considerants) se'n dedueix clarament que en la producció de l'accident (si no es considera únic responsable al conductor Antoni B.M. com sosté el Ministeri Fiscal) intervingueren dos factors d'imprudència en la circulació atribuïbles a ambdós conductors. Però de les dues imprudències és indiscutible que la més greu i decisiva, per tant la de major incidència causal, és la atribuïble al conductor Antoni B.M. (i que ja es reflexa així en l'atestat policial) perquè és aquest el que surt imprudentment a una via de circulació preferent, desatenent la senyal que obliga precisament a cedir el pas i sense que l'agent de circulació autoritzi realitzar aquella maniobra temerària que, com ja s'ha raonat, no pot justificar-se pel fet que el conductor que el precedia a la seva vegada realitzés la mateixa maniobra fos o no de forma imprudent. Partint d'aquest fet que l'altre conductor circulés a més velocitat de la permesa en aquell lloc, de 40Km/h, pot ser certament una imprudència però no es pot considerar com una concausa del mateix grau que la imprudència de l'altre conductor que no solament desatén una senyal indicativa de com realitzar aquella sempre perillosa maniobra sinó que desatè també les indicacions de l'Agent de circulació que si està actuant en aquell lloc és precisament per ser un punt d'extremat perill en la circulació. La situació processal plantejada, ja descrita

en el segon Considerant, és la que explica que el conductor que cometé la infracció més greu i major imprudència hagi actuat com a acusador de l'altre conductor i que degut a aquella circumstància processal i a l'imperi del principi de la acusació formal, hagi resultat condemnat el conductor al que màxim pot ser corresponsable en grau menor de l'accident, amb la paradoxa que l'acusador (suposadament el perjudicat) tingui que pagar la major part de la responsabilitat civil i de que el processat (suposadament el culpable) tingui que pagar la part menor de la responsabilitat civil (amb diferència de tres quarts parts). Raons totes que porten a la convicció que han de ser estimats els recursos interposats pel Ministeri Fiscal i pel processat David A.P.E., amb la conseqüència de revocar la sentència i deixar la qüestió de les responsabilitats civils imprejutjades per a que, en el seu cas, sigui debatuda i resolta en el procés civil corresponent.

VII. CONSIDERANT: Que donats els diversos recursos i les circumstàncies que concorren i acollint-se el del Ministeri Fiscal no procedeix imposar el pagament de les despeses processals a cap del recurrents.

Vistes la Constitució, El Codi Penal, el Codi de Procediment Penal, la jurisprudència d'aplicació, i altres fonts del Dret del Principat d'Andorra,

La Sala Penal del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

D E C I D I M

1. Estimem els recursos de Suplicació interposats pel Ministeri Fiscal i pel processat David A.P.E. i la seva Cia. d'Assegurances CATALANA OCCIDENT SA, contra la sentència del Tribunal de Corts dictada en la causa 93-3/97 de data 4 de juny de 1998, i en conseqüència la revoquem.
2. Absolom al processat recurrent David A.P.E. del delictes pel qual fou acusat i condemnat, amb totes les seves conseqüències.

3. Deixem imprejutjada la responsabilitat que per a ambdós conductors pugui derivar-se dels fets que han motivat la formació de la causa, sobre la qual podrà seguir-se judici civil per a que en aquella via es resolgui el que sigui procedent.
4. No s'imposen les costes del recurs per a cap dels recurrents.
5. Retornar la Causa al M. Iltre. Tribunal de Corts, amb certificació de la present Sentència, per al seu compliment i execució.

Així, per aquesta nostra sentència, definitivament jutjant, ho manem i signem.